І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 220. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го ЛИСТОПАДА 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 16, 1960 No. 220. VOL. LXVII.

КЕННЕДІ І НІКСОН ВІДБУЛИ „СЕРДЕЧНУ, КОРИСНУ, КОНСТРУКТИВНУ" ЗУСТРІЧ

ПРЕСА ПЕРЕДБАЧАЄ, ЩО КЕННЕДІ СХОЧЕ ВКЛЮЧИТИ ДО СВОГО УРЯДУ І ЛІБЕРАЛЬНИХ РЕСПУБЛІКАНЦІВ

Обраний на президента сен. Джан Ф. Кеннеді під час відвідин у віце-президента Ричарда М. Ніксона в Кі Біскейн на Флориді.

Кей Біскейн, Флорида. — 14-го листопада новообраний президент Джан Ф. Кеннеді зустрівся з віце-президентом Ричардом М. Ніксоном і оба розмовляли більше як годину. Ця зустріч була „сердечна, корисна і конструктивна", як висловився про неї президент-елект Кеннеді. Преса здогадується, що Кеннеді хотів би зорганізувати уряд національної єдности та включити до членів свого кабінету і лібералних республіканців. Обидва контрагенти заявили пізніше на пресових конференціях, які він відбули окремо, що в розмові не порушувано теми співпраці республіканців із адміністрацією Кеннеді, але це заперечення складене в такій редакції, що з нього можна вносити, що не є виключена співпраця республіканців із урядом Кеннеді. Це тим більше оправдане, що Кеннеді і Ніксон мають ще раз конферувати в грудні ц. р., мабуть, у Вашингтоні. Зустріч Кеннеді з Ніксоном відбулася на пропозицію Кеннеді, який перед тим телефонічно порозумівся з віце-президентом. Ніксон заявив, що він телефонуватиме президентові Айзенгаверові про вислід розмови з сенатором Кеннеді до Огести в Джорджії, де Президент відпочиває. Кеннеді заявив, що він не пропонував жадного посту Ніксонові, який є офіційним головою своєї Республіканської партії, яка має бути „конструктивною опозицією" до демократичного уряду. Ніксон відповів журналістам, що про співпрацю республіканців із демократами повинен говорити сам сенатор Кеннеді, а до того часу він, Ніксон, не може в цій справі нічого сказати. Коли журналісти запитували про цю справу Кеннеді, то він сказав на те, що він з Ніксоном обговорював цілість проблеми, не входячи в непотрібні подробиці. Що ж до співпраці Ніксона з урядом демократів, то сам Ніксон міг би сказати, де кінчається його роля провідника своєї партії. Ніксон казав, що про основну ціль спільних розмов міг би інформувати пресу Президент або Президент - елект. Обидва партнери розмови зустрілись в готелі на острові, що є 10 миль віддалений від Маямі. Вони були в доброму настрої, виглядали добре, бо вже відпочали від важкої виборчої кампанії. Коли вони зустрічалися, то їх вітала юрба журналістів і фотографів та численних туристів, які тепер відвідують теплу Флориду. Ніксон живе в окремому котеджовому трикімнатному будинку, за який платить денно по $86 взимі, а по $47 вліті. Але управитель цих домиків Боб Ніл заявив, що урядові особи мають звичайно знижку. Ціна за помешкання порахована без харчів. Розмова між Кеннеді і Ніксоном відбулася на гавку віллі, де їх ніхто не міг чути. Розмова тривала 62 мінути. Журналісти могли здалеку бачити через заслони, що розмовники часто сміялися і приязно жестикували. Під час розмови пані Ніксон і її дві доньки були на пляжі над океаном. Після розмови обидва розмовники запросили до себе своїх пресових секретарів: Кеннеді — П'єра Салінгера, а Ніксон — Герберта Кляйна. Погодились на тому, щоб відбути окремі пресові конференції. Після того обидва стали перед численними фотографами - професіоналами, але між юрбою були ще численніші фотографи - аматори, які ентузіястично наставляли на віце - президента і президента - елекста свої камери. Кеннеді заявив, що він заінцюював цю зустріч, щоб відновити давню приязнь із Ніксоном, яка існувала майже 14 років їхньої спільної праці в Конгресі, де вони були спершу як конгресмени від 1947-го року, а пізніше як сенатори. Ця приязнь трохи була „переваляна" під час виборчої кампанії, і тому треба б її тепер оживити. Кеннеді казав, що просив Ніксона, щоб сказав йому, як він, Ніксон, здобув стейт Огайо, але віце - президент відмовився виявити цю тайну, можливо тому, що це придасться йому під час найближчої виборчої кампанії в 1964-му році. Кеннеді сказав, що він плянує в найближчому часі бачитися з англійським прем'єром Геролдом Мекмілленом. Ніксон не хотів виявити своїх плянів на майбутнє. Він сказав, що йому пропонують, щоб в 1962-му році ставати по кандидатуру на пост губернатора Каліфорнії, а в 1964-му році щоб знову кандидував на пост президента. Але Ніксон після того додав: „Я не маю ще плянів на 1961-ий рік, — і це моя відповідь в цій справі", — при чому Ніксон сміявся.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Айзенгавер** прилетіла в неділю до Огести в Джорджії, де перебуває її чоловік Президент, і де в міна 14-го листопада відзначає 64-роковини з дня народження. Дружина генерала бригади Г. М. Гобсона передала пані Айзенгавер букет червоних рож. Погода була гарна в Огесті, температура виносила майже 70 ступнів. З панією Айзенгавер летіла також пані Алфред Грунтер, дружина президента Американського Червоного Хреста.

● **Голова** Республіканського Крайового Комітету сенатор Трустон Б. Мортон заявив, що просьби президента Айзенгавера і віце - президента Ричарда М. Ніксона та численних приятелів він залишиться на своєму дотеперішньому пості. На 9 і 10 грудня сенатор Мортон скликає збори Крайового Республіканського Комітету, щоб вже тепер підготовляти працю до конгресових виборів, які відбудуться в 1962-му році.

● **Голова Крайового Демократичного Комітету** сенатор Генрі М. Джексон заявив, що він залишиться на своєму пості до весни 1961-го року. На думку сенатора Джексона, республіканці повинні відогравати визначну ролю в ділянці оборони країни, бо новообраний президент Кеннеді буде робити нові найменування в цій ділянці на основі здібностей кандидатів, а не на основі партійної приналежности. Сен. Джексон відмовився подати, хто з республіканців має бути тісно співпрацювати з президентом Кеннеді.

● **95-річна бабуся** по матері пані Джан Ф. Фіцджеральд дуже тішиться тим, що її онук став президентом ЗДА. Пані Фіцджеральд живе в Бостоні і вона передбачала на початку виборчої кампанії, що Джан Ф. Кеннеді переможе в цьогорічних виборах.

● **Пресовий секретар** новообраного президента Джана Ф. Кеннеді П'єр Салінгер заявив в неділю, що Кеннеді буде на Богослужбі в одній католицькій церкві в Палм Бічі, на Флориді, де він тепер відпочиває, але відмовився сказати, в якій це буде церкві, бо не хоче, щоб публіка про це наперед знала і робила овацію президентові-електові.

Президент конферує з секретарем скарбу про закордонну допомогу

Огеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер 15-го листопада конферує з секретарем скарбу Робертом Андерсоном про допомогу ЗДА недорозвиненим країнам. Вони мали обговорювати справу, щоб також й інші держави допомагали недорозвиненим країнам, а не тільки ЗДА. Західня Німеччина могла б в цій справі багато зробити. При кінці цього тижня Андерсон і підсекретар в державному департаменті Даглес Діллон виїжджають до столиці Західньої Німеччини, щоб там вести переговори в цій справі. Уряд ЗДА турбується тим, що внаслідок великої допомоги закордонним державам ЗДА втрачають золото, бо закордонні держави мають доляри на те, щоб міняти їх в цій країні на золото. Секретар скарбу Андерсон буде говорити і про те, щоб зменшити американські видатки на оборону Західньої Німеччини. Гадають, що в заяві після конференції Андерсона з Айзенгавером буде висловлена надія на те, що інші заможні держави вільного світу допомагатимуть недорозвиненим країнам світу.

Західня Німеччина творить $1-більйоновий фонд закордонної допомоги

Бонн. — Західньо-німецький уряд після довгих нарад із промисловими і банковими колами подав до відома, що він створить для 1961-го року 1-більйоновий доляровий фонд для допомоги відсталим закордонним країнам. На цю суму складуться відповідно розподілені пайки від федерального скарбу, від окремих німецьких країв, від великих західньо-німецьких банків та промислових концернів, зокрема частина зисків від розпродажу їх автомобілів „Фольксваген", та певний відсоток від прибутків із закордонного експорту. Це рішення західньонімецького уряду прийшло під натиском Вашингтону, який від довшого часу вказував на нездоровий факт, що ЗДА мусять нести львину частину тягару закордонної допомоги при щораз гіршому своєму платничому балянсі, коли тим часом Західня Німеччина має річно $2 більйона надвишки свого платничого балянсу. В останньому році Західня Німеччина видаткувала вправді $600 мільйонів для закордонної допомоги, але насправді з цієї суми пішло тільки $150 мільйонів для допомогових агенцій, а решта була дана закордонним країнам у формі позик на високі відсотки. Нова західньо-німецька закордонна допомога братиме під увагу платничі можливості кожної обдарованої країни.

Зловили в повітрі кабіну сателіта-шпигуна „Дісковерера XVII" над Гаваями

Летунська база Вандерберг, Каліфорнія. — Летунство повідомляє, що 14-го листопада вдалося зловити кабіну, яка кружляла з сателітом - шпигуном „Дісковерером XVII" повні два дні довкола Землі, зробивши 31 дорог, і яка на команду з Землі відлучилася від сателіта та почала спадати вниз в районі Гаваїв. Летунство заявило про цей свій новий успіх таке: „Від першої орбіти цього сателіта аж до кінцевої його стадії — це найуспішніша наша операція з „Дісковерами". Цей сателіт „Дісковерер XVII" випустили в суботу 12-го листопада в 12:42 по полудні. Після першого кружляння довкола Землі радієві апарати діяли слабо, але пізніше вони „розігралися" і діяли справно. Кабіна мала впасти на сигнал із Землі. Цей сигнал мали надати вже в неділю, але пізніше вирішили зробити це аж в понеділок, бо хотіли, щоб апарати в сателіті здобули більше даних про погоду, радіацію та інші проблеми. Сателіт зловив окремою сіткою летун капітан Джін В. Джовнес, родом із Ню Йорку. Кабіна важила 300 фунтів. Окремий прилад сповільнив її лет вниз, де на неї чекав летун Джовнес у своєму літаку, щоб її зловити. Які інформації зібрав цей сателіт, про це не пише преса, бо це є військова таємниця. Гадають, що сателіти цього типу що „Самос" і „Мідас" можуть збирати військові інформації над ворожою територією.

У Братерському Конґресі Пенсилвенії Українські представники взяли участь

Пистбурґ. — З кінцем минулого тижня тут відбулись чергові збори Братерського Конгресу Пенсилвенійського стейту, що об'єднує 75 з усіх 100 братерських організацій, що належать до Крайового Конгресу. У цьому стейті заінкорпоровані і мають свій головний осідок три українські братерські союзи: УРСоюз, „Провидіння" і „Народна Поміч". Усі вони, як і Український Народний Союз, що хоч має свій осідок в Ню Джерзі, але був заснований в Пенсилвенії, взяли участь у нарадах. УНСоюз заступали гол. предсідник Д. Галичин і гол. радний А. Джула. Від „Провидіння" були оо. монсіньйори Дмитро Гресько і П. Баца та п-і Стефанія Воввчак, а від УРСоюзу пп. Минік і Попіль.

П. Кочірка очолює нову Управу Окружного Комітету Відділів УНС Зах. Пенсилвенії

Питсбург. — Відомий союзовий діяч Петро Кочірка очолив нову Управу Окружної Ради Відділів Українського Народного Союзу Західньої Пенсилвенії, обрану в результаті загальних зборів, що відбулися тут у приміщенні Першого Українського Народного Дому минулої неділі, 13-го листопада. Крім нього, до Управи були обрані: С. Білинський — заст. голови, С. Прокопович — секретар, М. Шибінський — касир та п-ні Марія Малєвич, колишня заступниця головного предсідника, і пп. Сачко, Коваль, Федик і Турко — члени Управи. Нарадами проводив головний радний Андрій Джула і в них взяло участь 19 делегатів від 19 з усіх 38 Відділів УНСоюзу Західньої Пенсилвенії. Гол. предсідник УНС Дмитро Галичин, що взяв участь в нарадах, у своїй організаційній доповіді зокрема підкреслив, що коли Округа дорівнює своїм ростом і розвитком загальному пересічному ростові УНСоюзу і коли вона в цьому році збільшилась кількістю своїх членів на два відсотки, то це треба завдячувати секретареві 63-го Відділу УНС із союзового Форд Сіти, що сам один упродовж 10 місяців здобув 153 нових членів, вибившись на перше місце в організаційній праці не тільки своєї округи, але й всього УНСоюзу. Він може послужити найкращим прикладом, як загальних успіхів можна б це добитись в організаційній праці, якщо в кожному Відділі або бодай в кожній місцевості були такі віддані працівники.

„Веселий Львів" своїм виступом „здобув" Українське Шикаґо

Шикаґо (СтК). — Серед теперішних уже майже хронічних нарікань, що українські імпрези щораз більше світять порожніми місцями на залі, треба з присмністю відмітити, що велика зала школи Шопена під час виступу ансамблю „Веселий Львів" в суботу, 12-го листопада ввечорі, була по береги заповнена справді ентузіястичною публікою, а „Веселий Львів" здобув один з найбільших успіхів сезону. Імпреза відбулася стараннями „Клюбу Львов'ян", а „львівський" місяць листопад також міг причинитися до загального успіху. В тому ж бо місяці 42 роки тому Львів справді був веселий, бо вільний. Артисти ансамблю: Ірина і Юрій Лаврівські, Марія Лисяк і Ярослав Пінот-Рудакевич виконали ряд легких пісень, куплетів, співомовок і веселих монологів, справді здобувши ними Українське Шикаґо.

Франція заперечує плян проголошення військового перемир'я в Альжирі

Альжир. — Французькі військові і цивільні власті проголосили заперечення газетних вісток, наче б приїзд до Альжиру французького міністра оборони П'єра Месмера був пов'язаний із рішенням французького уряду проголосити одностороннє військове перемир'я в західній частині вже ніби - то „спацифікованого" Альжиру. За таким перемир'ям стаціонована там частина французького війська не вганялась би вже за ніби-то винищеними парті з а н а м и. Французький президент де Ґолль у своїй промові з 4-го листопада ц. р. заповів можливість проголошення ним такого одностороннього перемир'я. За газетними коментарями, де Ґолль сподівається, що альжирсько-арабські революціонери вшанували б те перемир'я і не порушили б його своїми терористичними актами, дармащо таке перемир'я не було б попередженене ніякими переговорами між французьким урядом та арабськими націоналістами. Міністер Месмер буцім-то вже раніше плянував свій приїзд до Альжиру для інспекції тамошнього 6-річного стану війни.

Українські Владики й Теологи беруть участь у зібранні Передсоборових Комісій у Ватикані

Рим. — В понеділок дня 14 листопада почалося у Ватикані скликане Папою Іваном XXIII підготовне зібрання комісій Вселенського Собору. В зібранні беруть участь усі члени і консультори одинадцяти комісій і трьох секретаріятів, які підготовлюють скликання і програму цього Собору, разом яких 500 осіб, в тому 33 кардинали, 150 архиєпископів і єпископів і яких триста теологів. Зібрання відкрив Папа Іван XXIII півгодинною промовою. Папа заявив, що підготовна фаза вже закінчена, затверджуючи водночас із цим склад усіх комісій і секретаріятів. Собор буде мати назву Другого Ватиканського Собору. Перший Ватиканський Собор відбувся в 1869-1870 роках. В зібранні беруть участь також представники Української Католицької Церкви, призначені до різних комісій і секретаріятів Вселенського Собору, між ними филаделфійський митрополит Константин Богачевський, канадійський митрополит Кир Максим Германюк, архиєпископ Кир Іван Бучко з Риму, єпископ Гавриїл Букатко з Югославії, єпископ Кир Платон Корниляк з Мюнхену, о. д-р А. Великий, ЧСВВ з Риму і о. д-р М. Войнар, ЧСВВ з Вашингтону.

Ювілейний Шевченківський Громадський Комітет у Буенос Айресі

(сдо). — З ініціятиви Української Центральної Репрезентації в Арґентині 27 жовтня відбулася нарада голов всіх українських національних і церковних організацій в Арґентині, в тому числі й тих, що входять до УЦР, як Братство УАПЦ, Т-во Сприяння УНРаді, ДОБРУС і Легіон ім. С. Петлюри. Внаслідок нарад створено Ювілейний Громадський Комітет для належного відзначення 100-ліття з дня смерти Тараса Шевченка в такому складі: П. Фещенко-Чопівський, голова; Вол. Савич, Мих. Мушинський і Як. Лавриченко — заст. голови; Гр. Голіян — секретар; П. Любарівський — заст. секретаря. Почесними членами Комітету стали о. декан П. Галабарда ЧСВВ та о. протопресвітер, адміністратор УАП Церкви Бор. Арійчук. Вирішено негайно почати заходи про виклопотання дозволу від арґентинського уряду та від управи міста на вибудування пам'ятника Тарасові Шевченкові на одній із площ столиці. Також мають поробити заходи щодо найменування іменем Тараса Шевченка однієї з вулиць Буенос Айресу. Вирішено також створити Комісію Ювілейного Фонду, в яку ввійшли пп. Грабар і Галлтьох, та по одному (ще не визначеному) представникові від Т-ва „Відродження" та від Т-ва Сприяння УНРаді. Кошторис пам'ятника визначено в сумі 450,000-480,000 пезів.

БЕЛЬҐІЯ КРИТИКУЄ ДІЇ ОН В КОНҐО І ПОГРОЖУЄ ВИХОДОМ З ЦІЄЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ЛЮМУМБА ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДБУТТЯ ВИБОРІВ У КОНҐО І ЗМІНИ КОНҐОЛІЙСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Міністер закордонних справ Бельгії П'єр Віньї виступив у понеділок дня 14 листопада ц. р. із гострою критикою дій Об'єднаних Націй у Конґо, заявляючи, що вони вирішили повну невдачу операцій цієї міжнародної організації на терені Конґа. Водночас із цим Віньї загрозив, що Бельгія зречеться свого членства в Об'єднаних Націях, якщо функціонарі ОН не виконуватимуть доручених їм завдань, згідно з протоколом офіційних представників міжнародної організації. Цю свою заяву склав Віньї у зв'язку із звідомленням індійця Расшвара Даяля, спеціального репрезентанта ОН в Конґо який висловився критично про користь з присутніх бельгійських урядовців в Конґо і вимагав їх негайного відкликання з Конґа, як тих здійснювання всієї допомоги для Конґа збоку Бельгії тільки через Об'єднані Нації. Віньї назвав ці вимоги „дурними", бо 2,100 бельгійців, які є тепер в Конґо, перебувають там на прохання центрального або провінційних конґолійських урядів. Цього ж самого дня Генеральний Секретар ОН опублікував листа колишнього бельгійського прем'єра Люмумби, в якому він вимагає переведення нових виборів у Конґо під наглядом Об'єднаних Націй і зміни конституції Конґа в тому напрямі, щоб керівним і вирішним чинником був уряд очолюваний президентом і щоб не було, як досі окремого, становища президента з його репрезентаційними функціями й окремої виконної влади — уряду, очолюваного прем'єром. Листа Люмумби опубліковано в офіційних публікаціях ОН на вибогу совєтської й інших комуністичних делегацій, які визнають далі Люмумбу, як прем'єра Конґа. Крім того Люмумба критикував у своєму листі гостро полковника Мобуту, який виконує військову контролю в Конґо і зокрема З'єдинені Держави Америки за їх буцімто підтримку для бельгійських „імперіялістів" у Конґо. Згідно з рішенням Генеральної Асамблеї до Конґа виїздить найближчими днями спеціяльна місія ОН для примирення і погодження тамошніх провідників і для знайдення якогось виходу з конґолійського розгардіяшу. У зв'язку з виїздом цієї місії Даяль відбув розмову з конґолійським президентом Касавубу, який перебуває тепер у Ню Йорку і вимагав від нього, щоб він вернувся до Конґа і був на місці під час діяння спеціяльної місії ОН та її переговорах з конґолійськими провідниками.

Югославія хоче збільшення торговельних взаємин з ЗДА

Белґрад. — Комуно-югославський уряд вислав до З'єдинених Держав аж 20-членну делегацію з метою знайти шляхи для пожвавлення товарообміну та збільшення американського інвестиційного капіталу в югославське господарське життя. У проводі югославської делегації стоїть Тома Гранфіль, генеральний директор югославського банку для торгівлі, а членами делегації є відповідальні представники всіх великих югославських торговельних і промислових ділянок. За інформаціями преси — югославам залежить найбільше на отриманні дозволів від різних американських промислових фірм на продукцію їхніх товарів в Югославії — з інвестиційного капіталу даних фабрик. Югославські комуністичні правителі підкреслять, що закордонний капітал в Югославії — „певний" і що йому не грозить грабіж така, як на Кубі чи в інших комуністичних країнах. В останньому часі американський експорт до Югославії значно впав, бо Югославія настільки поправила свою сільсько-господарську продукцію, що не потребує американських харчів із хліборобських продукційних надвишок.

Совєти заповідають нового рубля з ніби вищою вартістю за доляра

Москва. — Совєтський уряд проголосив комунікат про те, що від 1-го січня 1961 р. обов'язуватиме рубель, якого ревідо за доляра буде 90 коп. рівнятиметься $1, себто 1 рб буде рівний $1.11. Теперішня офіційна реляція є $1 рівняється 4 рб, але фактична вартість рубля була 1/10 доляра і американські туристи мали право набувати рублі по такому неофіційному курсі. Совєтський декрет пояснює вищу вартість нового рубля його покриттям золотом, а саме, ніби рівнозвартість рубля буде 0.987412 чистого золота. На міжнародному ринку вартість одної унції золота обраховується на $35. За За найпершими міжнародними фаховими коментарями — большевики будуть старатися увести новий рубель у міжнарод. обіг, себто в міжнародні торговельні і платничі розрахунки, чого до досі ще не було. Ці перші західні коментарі не є певні, чи большевикам вдасться ця комбінація і чи західній фінансово - торговельний світ набере довір'я до нового рубля, яке є насправді головною підставою кожної валюти. Всі погоджуються в тому, що головною ціллю цієї нової реформи є пропаґанда, а саме, що ось ніби совєтський рубель має вищу вартість за американського доляра. Рішатиме те, чи за совєтського рубля можна буде дістати стільки само харчів чи виробів, що за американського доляра.

У СВІТІ

● **У Бірмі** військова розвідка виявила в одному приватному помешканні в Рангуні головну кватиру комуністичних партизанів та шпигунів. В погоні за членом Центрального Комітету забороненої там комуністичної партії Тамином Тин Мія ранено його в ногу та арештовано. За його схоплення була давно проголошена нагорода $10,000. Між арештованими є також службовик державного банку з комуністичного Китаю.

● **Європейський** автомобільний промисел, головно французький і західньо - німецький, сильно стурбований новим ріпушком малих моделів американських авт. Європейські автомобільні фабрики передбачують, що американські автомобільні продуценти з Дітройту ще більше зменшать погибну силу дальших моделів малих авт та обнижать їх ціни і не тільки задовольнять американських покупців малих авт, але й імпортуватимуть їх до Европи та витіснятимуть французькі, німецькі й англійські авта з Європейського ринку.

● **Еспанія і Портуґалія** не хочуть звітувати Об'єднаним Націям про ситуацію в їхніх колоніях, бо твердять, що це не колонії, а їх „заморські провінції". Проти цього гостро виступають у т. зв. Вірній Комісії ОН афроазійські держави з допомогою СССР. Американський делеґат в цій Комісії сен. Вейн Морз запропонував, щоб „пошукати можливості" мирного порозуміння з Еспанією і Портуґалією щодо дальшої долі тих колоній.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Адреса: „SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Закордонні перспективи

Кожний новообраний президент З'єдинених Держав висовує на обрій нові перспективи: приходять до керми нові люди з новими ідеями і амбіціями перевести їх у діло і щось із цих нових ідей таки буде здійснене. На цьому місці, у зв'язку з вибором Дж. Ф. Кеннеді, цікавить нас проблема нових перспектив в американській закордонній політиці. У теперішній загальній ситуації можна рискувати згори тезу, що нова демократична адміністрація матиме куди більші і кращі шанси перевести ряд змін у внутрішній політиці як, наприклад, у соціяльному і будівельному законодавстві, ані ж в закордонно - політичній ділянці.

В кожному разі тільки дуже наївні могли б сподіватися будь-якого хісна для людства від оптимістичного тону депеш, якими обмінялись Нікіта Хрущов і Джан Ф. Кеннеді. На кпини подобає „надія" Хрущова, що закордонна політика Кеннеді нав'яже до традицій Ф. Д. Рузвелта. Ніхто в Америці, за винятком хіба співіснувальних пацифістів, не забув, що саме політика Ф. Д. Рузвелта збанкрутувала і що вже найближчий його наступник, демократичний президент Гаррі Труман, мусів проголошувати плян Маршалла, допомогу для Греції і Туреччини та монтувати зненавиджений Москвою Північно Атлантійський пакт (НАТО), покликавши на його першого команданта нікого іншого, як Д. Д. Айзенгавера. Закордонна політика ЗДА, базована на принципі колективної безпеки, себто на сіті оборонних військово - політичних союзів, не може змінитися. Так само не зміниться принцип, вимаганий обома американськими партіями, що роззброєння мусить іти тільки при одночасній міжнародній контролі, з гарантією, що не буде порушена рівновага сил ані не буде Москвою зламаний ще один договір.

Очевидно, що Дж. Ф. Кеннеді матиме також свобідну руку у веденні своєї закордонної політики, як її має кожний президент. Але ж будь-яка поважна зміна в міжнародній ситуації залежить не від Америки, а від Совєтів: від того, чи Совєти поступляться в будь-якому пункті, в будь-якій великій актуальній проблемі, як з'єдинення Німеччини, Берліну, роззброєння, з'єдинення Кореї і В'єтнаму, справа Конга і ін. Покищо немає найменших познак, щоб Москва хотіла поступитись і напевно не буде й тоді, коли Дж. Ф. Кеннеді перейме адміністрацію та коли стане актуальною справа нової конференції „на вершинах". До речі, під час своєї передвиборчої кампанії Кеннеді поставився скептично до такої конференції без попередньої гарантії, що вона матиме успіх.

Цікавішими для Заходу від залицянок Хрущова будуть перші зустрічі нового президента з лідерами Заходу — Мекмілленом, де Голем і Аденауером. Треба сподіватися, що Дж. Ф. Кеннеді, як і його попередник, знайде з цими трьома найближчими союзниками спільну мову і буде з ними тісно та гармонійно співпрацювати. У великій мірі це залежить від особи нового державного секретаря, якого він щойно призначить. Покищо ще завчасно говорити про нові ходи та будь-які нові перспективи американської закордонної політики за нового уряду, що ще тільки оформлюється.

Непорозуміння з неофіційністю

Почавши від 29-го жовтня ц. р. на терені ЗДА перебуває делегація совєтських „громадських діячів", що її очолює відомий совєтський драматург українського походження Олександер Корнійчук і в склад якої входять правник Віктор Чхіквадзе, голова якоїсь „баптистської організації" в СССР Александер Карев, радіолог д-р Ірина Лагунова, композитор Вано Мураделі, письменник Борис Полевой, хемік проф. Зоя Пушкарева, економіст проф. Моисей Рубінштайн і фільмовий та театральний діяч Сергей Юткевич. Із останніх газетних повідомлень виявляється, що групу цих совєтських „громадських діячів" запрошено до ЗДА за ініціятивою Нормана Кузінса, видавця „Сатердей Рів'ю", і понаддвотижневе її перебування у ЗДА, як і всі, аранжовані для цієї делегації конференції, зустрічі й імпрези були фінансовані відомою американською фундацією Форда. Зустрічі й конференції з цією делегацією відбувалися з одного боку в порозумінні з державним департаментом і з другого боку, в них брали участь видатні громадські діячі, близькі до сенатора Кеннеді. У звідомленнях про спільні дебати обидвох груп — американської і совєтської — підкреслюється, що вони були „неофіційними"...

Розмови американців, між якими були такі видатні американські діячі і науковці, як Джордж Кеннан, колишній амбасадор ЗДА до Москви, президент Дармут Коледжу Джан С. Дікі, колишній спеціяльний дорадник президента Айзенгавера д-р Артур Ларсон, д-р Філліп Е. Мозлі, Джордж Фішер та інші, відбувалися у приміщеннях Дармут Коледжу і потім у Ню Йорку, і вони, як виходить з опублікованого спільного комунікату, були успішні та зміцнили переконання, що такі неофіційні зустрічі „можуть причинитися до взаємного порозуміння" і тому теж, мовляв, варто їх продовжувати у майбутньому. Під час розмов були дискутовані там такі проблеми, як справа роззброєння, допомога індустрійних держав для недорозвинених країн, роля міжнародного права в будуванні миру у світі, поширення наукової і мистецької виміни й усування перешкод для обміну інформаціями й ідеями. В зустрічі з видатним американським демократом, колишнім губернатором Ню Йорку Гарриманом, совєтські „громадські діячі" під проводом Корнійчука настоювали на виміні статистичними та науковими інформаціями і на обміні студентами, науковцями та професіоналістами.

Американська преса привітала цю спробу неофіційних, мовляв, американсько-совєтських розмов дуже тепло, пов'язуючи з ними великі надії на нову відлигу у взаєминах між ЗДА і СССР. Відомий американський щоденник „Ню Йорк Таймс" присвятив цим зустрічам першу редакційну статтю в числі за 14-го листопада ц. р. п. н. „В шуканні миру", визначаючи їх як видатну подію, просто, як промінь сонця в темряві і гратулюючи навіть ініціяторам і аранжерам цих розмов за щасливий почин, який, мовляв, „повинен привести до нового тону і нової атмосфери в совєтсько - американських взаєминах і цим допомогти в досягненні „справедливого і тривалого миру", що про нього згадував новообраний президент".

Враховуючи дотеперішній прикрий досвід з установлюванням американсько - совєтських взаємин, зокрема мавши на увазі факти совєтського зловживання американською довірливістю, великих надій на цю нову спробу неофіційних, мовляв, розмов з неофіційними совєтськими „громадськими діячами" покладати не можна. В совєтській системі вже з самої природи речей немає нічого „неофіційного", як і також немає в Совєтах того явища, яке іманентне тільки демократичним устроям, що ним є „громадянство" чи „громадські діячі". Провідник теперішньої совєтської „неофіційної" групи Олександер Корнійчук ніяким громадським діячем не був і не є. Як довголітній член Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу, депутат Верховної Ради СССР, і колишній комісар закордонних справ УССР, він є цілком офіційною особою, яка не зробить ні кроку, ні поруху без апробати ЦК КПСС і його президії чи секретаріяту. Не є неофіційною особою і Борис Полевой, член КПСС з 1940 року і депутат Верховної Ради СССР, як і не є неофіційними особами інші члени совєтської групи „громадських діячів", хочби й вони іменували себе композиторами, баптистами, економістами чи фільмовими продуцентами, бо ж всі вони діють і працюють виключно за партійними настановами і в призначених їм рямцях. Тому теж утотожнювання їх з громадськими діячами вільного світу та зв'язування з ними будь-яких надій на поліпшення американсько - совєтських відносин належить до багатьох дотеперішніх подібних шкідливих ілюзій, що їх використовує Москва для своїх цілей.

НОВА ФАНТАСТИЧНА АТОМОВА ЗБРОЯ

Першу атомову зброю випродукували американці в 1945-му році, і тоді ж вперше вжили її до бомбардування японських міст Гірошіма і Нагасакі. Вона спричинила те, що Японія скапітулювала перед ЗДА і їх союзниками, і так закінчилася друга світова війна започаткуванням нової атомової зброї, подібно, як першу світову війну в 1918-му році закінчило масове вжиття летунства та танків на терені Франції.

Атомова зброя, якої вжито в другій світовій війні, тепер є вже перестарілою, і вона належить до „першої ґенерації" цієї зброї. Після війни йшли дальші спроби в продукції нової зброї, внаслідок чого винайдено нуклеарну зброю, яку називають і водневою. Бомби й ракети з водневим вибуховим матеріялом є такі сильні в порівнянні з тими бомбами, що їх вжито в Японії 15 років тому, що ті бомби з 1945-го року відійшли на склад, і їх ніхто більше не продукує.

Та хоч водневі бомби мають тільки кілька років віку, то вже появляються вістки, що і вони незабаром „постаріються", бо американці, а можливо, що і в СССР, працюють над невтроновими бомбами, які обезцінять водневі бомби, які тепер є наймогутнішою та найжахливішою зброєю, бо можуть змітати з землі навіть найбільші міста, вбиваючи мільйони людей.

3-го листопада колишній член Атомової Енергії Томас Е. Моррей написав листи до обидвох кандидатів на президента віце- президента Ніксона і сенатора Кеннеді, в яких пише про те, що будучність ЗДА залежить від того, чи вони зуміють скорше, як СССР, випродукувати „зовсім новий тип водневої зброї", яка тепер є в стадії дослідів і різних випробувань.

Моррей заявляє, що немає часу на те, щоб відкладати напізніше пробні експльозії цієї нової фантастичної зброї, бо ніхто не може знати, чи в СССР також над нею не працюють і чи її не випробовують десь під землею, хоч офіційно і СССР погодився припинити пробні атомові експльозії, як довго тривають переговори про контролю атомової зброї в Женеві.

Моррей в своїх листах до президентських кандидатів пише: „Нова зброя, вже третьої атомової ґенерації, не буде ані більша ані ефективніша від теперішньої водневої бомби, і не буде вона також меншою від давньої атомової бомби. Це буде зброя зовсім нової категорії".

Моррей заявляє, що він, з огляду на безпеку країни, не може виявити всього про цю нову зброю. Він написав тільки, що ця зброя не є на те, щоб вбивати людей, і тому вона дуже добре надається для властивих військових цілей: запанувати над територією ворога, зробивши не небезпечними ворожі збройні сили. Ця нова бомба не є жадною загрозою для тієї країни, що її вживає.

„І тому, твердить Моррей, вживання цієї нової зброї є далеко більше оправдане, як використовування теперішніх родів атомової зброї".

Пляни на продукцію цієї зброї є готові віддавна. Американські лябораторії вже віддавна працюють над нею, але тепер не можна випробовувати її внаслідок мораторію про припинення пробних атомових експльозій. Виборча кампанія відсунула набік справу віднови пробних атомових вибухів. Ніксон обіцяв їх відновити ще в цьому році, а Кеннеді аж після перебрання влади в Білому Домі.

Не є відомо, про яку нову зброю говорив колишній член Комісії Атомової Енергії — Моррей. Атомові фізики у Вашингтоні заявили, що Моррей мусів мати на увазі т. зв. „невтронову бомбу", яка може „ригати" смертельними або іншими небезпечними нуклеарними проміннями. Ця зброя вимагала б малих рухомих нуклеарних реакторів, менших від тих, яких вживається до порушування атомових підводних човнів або до продукції електричної енергії.

Нуклеарні фахівці гадають, що частина тих радіоактивних невтронів, витворюваних внаслідок водневих вибухів, виходитиме через окрему рурку і будуть вистрілювані, як набій із гармати, за ворога. На думку цих науковців далекий шлях до випродукування цієї зброї, хоч не заперечують, що теоретично її конструкція можлива.

Комісія Атомової Енергії відмовилася скласти заяву в тій справі.

А. Заплітний

РОСІЙСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ

(МІТИ І ДІЙСНІСТЬ)

(1)

До російського революційного руху додано стільки видумок, прикрас і леґенд, що він вийшов далеко не таким, як був в дійсності. Наведемо найбільше поширені та найдальше йдучі перекручення.

Перший міт, який всіми засобами тримають при житті московські комуністи, це твердження, що царський режим в останніх часах свого існування, поводився зі своїми політичними противниками, революціонерами, надзвичайно жорстоко та брутально. Метою цього міту не є представлення в правдивому світлі трагедії людини та неволі народів бувшої російської імперії, але викликання співчуття, респекту і подиву до Леніна, його помічників та наслідників, себто до ґенерації, яка по приході до влади масовістю жертв, жорстокістю та народовбивством осягнула розміри і форми, яких людство дотепер не бачило. Раз царський режим був такий нелюдяний, то нічого дивного, що революціонери, себто комуністи, може більше відрухово чим свідомо відплачувалися за нього також різкими та брутальними актами.

Поправді, режим з ацаря Миколи II був відносно ліберальним супроти політичних в'язнів, хоча осіб, замішаних в атентат на царя та інших достойників, засуджувано на кару смерти. За всі інші революційні провини була тюрма або 3 до 5 літнє заслання на Сибір. Під час судового та поліційного слідства звичайно не примінювано тортур. В'язнична сторожа поводиласяназагал коректно з політичними в'язнями, вдержуючи для них навіть бібліотеки, допускаючи листування і відвідини родини та дозволяючи на посилку харчів і предметів звичайного вжитку для засуджених.

Коли мова про заслання на Сибір, то воно не було получене з тією трагедією, яку принесли комуністи Леніна та його наслідників. Особи, які дістали наказ поселитися на означений час на Сибірі, мали за царського режиму право самим, без охорони їхати туди залізницею, кінно або возом, як могли собі таку їзду самі заплатити. Діставшися на місце, вони були вільними людьми. Вони могли знайти собі якусь працю або жити без неї, як мали гроші або діставали посилки від родини. Одиноким їх сторожем була тисяч - милева віддаль від людських осель. Тільки дуже відважні рішалися на втечу через незамешкалу тундру. Коли Ленін перебував на Сибірі в оселі Сутинскоє, то її можна було назвати школою для інтелектуалістів. Вони багато читали, думали та кристалізували свої погляди. Наведемо деякі факти зі споминів Крупської, дружини Леніна. Як вона дістала присуд на заслання, вибрала собі Сутинскоє, де жив Ленін. Вона пише, що застала його в доброму здоров'ї, осмаленого сонцем. Ціле літо він купався в Єнисею або стріляв качки. Зимою він багато читав, писав книжки та вів широку переписку з краєм і закордоном.

Очевидно, не всі засуджені на поселення вели таке спокійне та безжурне життя. Особи, які не мали засобів, мусіли самі старатися про себе і давати собі раду. Таких жорстоких присудів, який впав на нашого генія Т. Шевченка, за царя Миколо І. — вже не було.

Крім цього, особи, які мали політичні порахунки з поліцією, користали з прибіжища у Фінляндії, яка вправді належала до російської імперії, але мала інші закони, подібні до західніх. В цій провінції не могла урядувати російська поліція. Тому, що Фінляндія була недалеко столиці, легко можна було туди дістатися і заховатися перед оком „Охрани".

Другий міт твердить, що всі революціонери були великими ідеалістами, які жертвували нераз своє життя для народної справи та були без заміту під моральним оглядом. Щодо переважаючої більшости це була правда, але біля десять відсотків революціонерів, і то на провідних постах, були аґентами „Охрани", себто тайної царської поліції. В порівнянні з Чекою, НКВД чи сучасними новотворами, вона була дуже малою установою, бо в 1912 році вона мала тільки 20,000 аґентів в краю і за кордоном.

„Охрана" не ставила собі завдання знищити революційні рухи та революційні організації. Вона хотіла тільки їх розкладати на менші групи, викликувати та посилювати ворожнечу між ними, щоб вони не становили поважної загрози для режиму. Тому аґенти „Охрани" брали участь у всіх еміґрантських конґресах, писали статті до партійних органів в краю та закордоном, вони допомагали навіть в пачкуванні зброї та революційних брошур через кордон на територію імперії.

Неперевершеним типом такого революціонера - провокатора був інженер Євню Азеф, син бідного жидівського кравця. Він був основником соціял - революційної партії та референтом її терористичних акцій. Довгі роки він видавав в руки поліції особи, які плянували атентати чи інші терористичні дії, але часвід-часу він сам організував такі акції, наприклад, замах на життя свого начальника, міністра фон Плеве, мабуть з пімсти за наказані ним жидівські погроми.

Другим таким визначним аґентом - провокатором був Роман Маліновський, російсько - польського походження. Він був урядовцем одної професійної спілки в Петербурзі. Як поставний та палкий бесідник, він здобув собі добру репутацію серед робітників і беззастрежне довір'я Леніна. Як прийшли вибори до Державної Думи, то обі сторони, „Охрана" і большевики, поставили його кандидатом в депутати. Спільними зусиллями та тайними ходами вдалося це осягнути. Дуже часто Ленін, Каменев або Зіновєв укладали для нього промови, які часом змінював або доповнював начальник „Охрани". Маліновский давав щедрі датки для большевицької партії, які йому повертала „Охрана", як службові витрати.

Як глибоко просякнула ця моральна гниль в революційні проводи, можемо судити з цього, що большевики, перейнявши цілий і непошкоджений архів „Охрани" не подали до загального відома списка провокаторів та нікого за службу в „Охрані" не судили. Таку дивну поведінку можна пояснити тільки тим, що на списку „Охрани" було так багато визначних большевиків, що це грозило б великим скандалом або навіть й провалом большевицької партії. Маємо безспірний історичний факт, що Ленін, який ні хвилини не вагався подати до прилюдного відома тайні договори російської дипломатії, не мав відваги проголосити імена хоча би кількох соток головних донощиків - провокаторів на службі зненавидженого царського режиму.

Змістом третього міту є твердження, що російські революціонери все мали чисті руки в зносинах із закордоном, а четвертого, що вони все мали зрозуміння та прихильну поставу до державницьких аспірацій неросійських народів.

На ділі ці справи виглядали цілком інакше. Наприклад, від самого початку першої світової війни Ленін був в контакті з німецькими аґентами і брав від них гроші на ведення підривної акції в Росії. Перший зв'язок наладнав Александер Гелпганд, псевдо Парвус, який разом з Троцьким відіграв поважну ролю в невдалій революції 1905-го року та дуже добре знав Леніна. Останній ставився до нього дуже підзорливо, боячися, що Парвус, як дуже розумна і поважна людина може стати його конкурентом і вибитися на провідника російської еміґрації.

(Далі буде)

Олег Лисяк

НАЙБІЛЬША ПЕРЕМІНА

Я якраз повернувся від виборчої машини. Потягнув одну ручку вправо, другу вліво, потім знову першу вправо — проголосував. На дворі гарний, холодний осінний день, якраз такий, як тоді, коли то більш як двадцять років тому, восені 1939-го року, я ходив „добровільно голосувати" за прилучення західньо - українських земель до „квітучої радянської" України.

Не можу сказати, щоби тоді мене дуже пригноблювало це голосування, тоді, двадцять років тому. Кінчилося ж бо кількасотрічне панування польського окупанта, а що на зміну приходив інший окупант, це — розумував я — був лише тимчасовий дальший хоч і прикрий крок на шляху до соборности і до волі. Одного окупанта менше, а крім того, я і так мав на другий день їхати до Любачева і переходити „суху границю" на Захід і раніше хотілося поглянути власними очима як виглядають „вибори" совєтського типу.

Уже минуло більш як двадцять років з того часу. Як багато змінилося за ці роки, як багато змінилося впродовж життя нашого покоління...

Немає бо сумніву, що мало котре покоління перейшло таку велику зміну, як наше. Зокрема, таку зміну, яку перейшли ми, ті, що виховувалися у часах, коли люди в так званому тепер „Старому Краю" їздили фірами запряженими у пару коняк, або вели свої щоденні вояжі трамваями ліній „КД" чи „ЛД" у нашому старому Львові. Я не думаю, що ми були якимись зацофаними провінційними ретроградами, але всетаки ці зміни, до яких мусіло наше покоління допасовуватися, були такі великі, що ледви чи будь-яке з інших дотеперішніх поколінь перейшло подібні трансформації.

Візьмім, наприклад, хоча б часи, в яких жили наші батьки, коли то „наша пані цісарева цісарського роду" їздила, як всім відомо, — „сі купати в калісбадську воду". Люди народжувалися в „Старому Краю" в селянських, міщанських чи священичих родинах, підростали, виїздили „на станцію" до повітового містечка, там набували ґімназійної освіти, носили штивні „банячки" із срібною в нижчій, а з золотою у вищій клясах ґімназії чи „реальної школи" емблемою, і йшли традиційним, втертим шляхом у дальше життя. Хто мав щастя і трохи (небагато) гроша, їхав на студії до столиці „Галіції і Льодомерії", себто до Львова, ходив на університет, утримувався з „корепетицій", потім діставав абсолюторію і йшов собі спокійно далі в життя. По якомусь часі молода людина, яка мріяла ввесь час про „золотий цісарський комір", себто про державну кар'єру в урядничій ієрархії, здійснювала свою мрію. Якщо молодий чоловік ходив на виділ права, він знав напевно, коли стане судовим „авскультантом", чи, як ходив на філософію, коли буде ґімназійним „суплентом", коли матиме настільки велику платню, що зможе оженитися, скільки дістане приданого, коли купить собі першу кам'яницю, а коли, вийшовши з цісарської служби, відкриє собі власну адвокатську канцелярію, або дістане докладно наперед вираховану емеритуру, коли стане совітником, шамбеляном чи якимсь іншим достойником.

Усе було певне, усе було устійнене, усе було спокійне. Люди їздили до Відня, коли хотіли забавитися; на вакації виїздили без ніяких пашпортів до Абації чи в Доломіти, (лише на схід від Бродів, де була границя з Росією, потрібний був пашпорт). Знали коли виховають дітей, коли ці діти підуть „на станцію", коли підуть на університет, коли дістануть „золотий комір"... і так далі. Без сумніву, були і проблеми, але вони були також урегульовані. Все було передбачене, враховане і нормальне, без ніякого поспіху і непотрібної гарячки.

Десь там, очевидно, — відбувалися також і війни. Десь, в далекому Китаї було якесь повстання „боксерів", десь якісь боєре чи бури в Південній Африці воювали з англійцями, десь у так званому „балканському котлі" македонці тлумилися з турками, чи з кимось там — то правда. Але це все було таке далеке від затишної Галичини, що не варто було тим перейматися і, що важніше, приспішувати темпо життя і збільшувати тиснення крови.

Ці ідиллічні відносини, які переживали люди, що жили за епохи Франца Йосифа, „найяснішого пана" з бакенбардами, урвалися ще таки перед кінцем його життя і панування. Постріли, що загули в Сараєві, віщували кінець старої епохи. Віщували, що в Европі після довгого, дуже довгого періоду спокою, після Весни Народів і німецько-французької війни, починається бурхливе і непередбачене гаряче літо — яке розпочалося в 1914-му році і яке віщувало нові часи.

Слідом за червоними пантальонами французьких жуавів, що пішли до перших боїв проти одягнених у пікельгавби німецьких вояків, так, як під Гравельотт і Седаном в 1870-му році, розпочався новий, жахом проймаючий і неспокійний марш новочасної воєнної техніки і новочасної, зовсім нової, швидкої, темпе-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Інж. А. Вільшенко

НОВИЙ ХЕМІЧНИЙ СЛОВНИК

(4)

Тому і не диво, що в ділянці хемічної номенклятури росіяни із-за національної гордости придержуються своєї народної, традиційної системи, хоч вона і застаріла, неясна та невигідна. І хоч у більше поважних наукових творах російські хеміки вживають міжнародної номенклятури — „російська" номенклятура є ненарушима святість, її вивчають у школах та ставлять все на першому місці у книжках ширшого вжитку.

Це номенклятурне роздвоєння у російській хемічній науці відзначено у передмові до обговорюваного нового хемічного словника: „Значне утруднення при [illegible] словника виникло внаслідок відсутности ще й нині сталої російської хімічної термінології". Все ж таки автори словника не сміють помимо прецеденту Зенкевича (чи може саме тому) усунути в українській номенклятурі оце зайве роздвоєння та „синонімність". Навпаки — вони ствержують: „Автори вважають, що в словнику слід подати назви сполук за обома номенклятурами, але перевагу... треба віддати „російській" хемічній номенклятурі". І далі: „Найбільш доцільним слід вважати подання назв за обома номенклятурами (не тільки в словнику, а й в підручниках для середньої школи та вузів)". Ця настанова й проведена послідовно у новому словнику, всюди ставляючи на першому місці „народні" назви. Ці назви сполук, побудовані не за проєктом В. Левицького, але за російським зразком, в багатьох випадках довгі та незручні. Ось один тільки приклад — назва сполуки з формулою C'SO' за номенклятурами: російською, підсовєтською українською та українською у модерній міжнародній формі:

Хром сернокислый закисный 8 складів;

Хром сірчанокислий закисний 9 складів;

Хром (II) сульфат (у вимові: хром-два сульфат) — 4 склади.

У деяких випадках українська номенклятура у словнику не тільки подвійна, але потрійна, а то й почвірна.

Та не тільки у зайвій синонімності назв сполук проявляється у новому словнику наслідування „старшого брата". Другою ділянкою, де теперішній словник є „кроком взад" від „застарілого" словника С. Зенкевича, є називництво елементів.

Ця ділянка була в нас теж досить невпорядкована до часу Всеукраїнської наради. Прихильники ународнення термінології хотіли якнайбільше назв хемічних елементів націоналізувати, пропонуючи, наприклад, — душець для азоту, глинець для алюмінію, вап для кальцію. Прихильники орієнтації на захід мали клопіт, бо в назвах деяких елементів немає однозгідности між головними мовами, наприклад, елемент з латинською назвою Nitrogenium є nitrogen для англійців, azote для французів, Stickstoff для німців; елемент з символом Na є sodium в англійській та французькій мовах, але Natrium у німецькій.

Цю проблему розв'язала наша Нарада приймаючи латинську мову, як основу українських назов елементів та відкидаючи усі вигадані назви елементів опріч трьох — кисень, водень, вуглець. Також залишено народні назви тих елементів, що вже від століть були відомі в українській мові, наприклад, залізо, мідь, сірка, золото. Так отже словник С. Зенкевича рекомендує писати: натрій, калій, кальцій, силіцій, арсен, магнезій, манган, стибій (Sb — латинське: stibium).

Оця логічна та поступова розв'язка проблеми іде, одначе, в розріз з перестарілим називництвом тих же елементів у російській мові, де, наприклад, арсен є: мышьяк, манган — марганец; магнезій — магний; силіцій — кремний, а стибій — сурма.

У роки терору, що прийшов після розгрому „українізації", наші хеміки не сміли вживати рекомендацій Всеукраїнської наради, а вживали російських термінів. Їх остаточно признано офіціяльними „українськими" термінами у термінологічній статті А. Астахова і Я. Діялкова, що появилася в 1949 році в „Украинском Химическом Журнале". (Яка іронія і ще один доказ „розквіту української культури" під Совєтами — український науковий журнал виходить російською мовою).

Ці офіціяльні назви елементів і находимо у новому словнику. Тут одначе треба відмітити невеличку „відлигу" і в кількох випадках подано як другий термін теж і назву поручену Нарадою. Так отже находимо: миш'як, арсен, марганець, манган, сурма, стибій. Можливо, що сміливий протест одного із наших хеміків проти безрозбірного перещіплювання застарілої російської номенклятури на український ґрунт, протест, що появився як дискусійна стаття в цьому ж журналі в 1958 році, — не був голосом вопіющого на пустині. У цій статті відзначено такі безглуздя, як офіціяльна назва і правопис — миш'як, коли в українському правописі ніколи не ставиться апострофа по ш, або вживання назви сурма для стибію, коли це слово в нашій мові означає тільки музичний інструмент.

Українці взяли участь у міжнаціональному Святі Обжинок у Шикаґо

Шикаґо, Ілл. (В. Н.). — До історії Української Громади цього великого міста, багатої в зусилля винести українське ім'я та поширити українську правду не тільки серед своїх американських співгромадян, але й в світі, як це було, наприклад, з українським павільйоном на Світовій Виставі в цьому місті в 1933-му році, долучилась минулої суботи і неділі, 12 і 12-го листопанда, ще одна подія, яка могла б послужити за приклад також для інших громад. Була це видатна українська участь у двох великих міжнаціональних імпрезах: Святі Обжинок та Базарі, які відбулись у виставових галях на Нейві Пір над Мішиґенським озером. Імпрези ці заініціювала управа міста, а зорганізував їх окремий комітет, що складався з представників 20-ти різних національних груп Шикаґівської метрополії. Українська національна група, під патронатом Ліґи Американців Українського Походження та Об'єднання Українських Американських Громадських Організацій, взяла участь у всіх точках програми. Зокрема місцевий 22-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштував виставку народного мистецтва, включно з показом внутрішнього устаткування стилевої української хати, як також базар з продажем українських вишивок, кераміки, килимів тощо. Місцеві українські книгарні влаштували показ українських та англомовних українських книжок. Жіноцтво Українського Золотого Хреста влаштувало українську гостинницю з різнородними українськими стравами і печивом. У мистецькій програмі виступали дві українські танцювальні групи: група осередку СУМА ім. Павлушкова з Шикаґо - Північ та окрема танцювальна група під проводом п. Р. Тягнибока. Впродовж всієї імпрези український національний прапор гордо повівав поруч американського та багатьох інших національних прапорів над приміщеннями, в яких імпреза відбувалася, а дбайливо підготована українська участь у імпрезах помітно звертала увагу багатонаціональної публіки.

З інших подій в Шикаґо, крім цієї та описаного на іншому місці „Веселого Львова", згадати б ще гостинний виступ місцевого хору „Сурма" під керівництвом Юрія Яримовича з концертом у Мілвокі, Вискансин. Концерт, в якому взяла участь також танцювальна група осередку СУМА, відбувся в неділю, 13-го листопада, під протекторатом мілвокського Відділу УККомітету.

У понеділок, 14-го листопада, відбувся тут у Шикаґо багатолюдний похорон заслуженого українського діяча і педагога, колишнього управителя шкіл у Стрийщині і тут інспектора шкіл українознавства бл. п. Василя Данилишина, що помер з кінцем минулого тижня.

Сарнофф домагається скоротити виборчу кампанію

Ню Йорк. — Голова Ради Директорів Крайової Радіової Компанії Роберт В. Сарнофф заявив, що остання виборча кампанія виявила, що без шкоди для кандидатів і виборців можна значно скоротити час виборчої кампанії принаймні на 6 тижнів. Він пропонує, щоб крайові номінаційні конвенції відбувалися не в липні, тільки при кінці серпня. Це скоротило б час виборчої кампанії на 6 тижнів. На думку Сарноффа час виборчих конвенцій визначували 100 років тому, коли ще не було радія, телевізії і літаків. Тоді треба більше як трьох місяців на виборчу конвенцію, але тепер кандидати можуть подати виборцям свою програму при допомозі радія й телевізії та користаючи з джетових літаків впродовж коротшого часу.

20-ліття УККА і 10-ліття Відділу у Сан Франсіско

Відрадне явище, що українці поселюються на заході Америки, в соняшній Каліфорнії. Вона вибивається на одно з перших місць поміж стейтами Америки. Має найкращий клімат, найбільш урожайну землю, мінеральні багатства, різнородний промисл, чудові гірські і морські красвиди та велике число населення.

Шкода, що українці мало досі звертали увагу на Каліфорнію, і що українська група в порівнянні з іншими національними групами нечисленна.

Але ця невелика група виявила в останньому десятиліттю поважні успіхи організованого життя, чого доказом 10-ліття Відділу УКК в Сан Франсіско.

Програма Ювілею УКК почалась в неділю 23 жовтня в українській католицькій церкві співаною Службою Божою в намірені української церкви і народу. По Службі Божій відправлено Панахиду за померлих членів УКК. Парох о. А. Микита виголосив патріотичну проповідь і візвав вірних до єдности, праці і жертвенности для добра Української Церкви і України в її змаганні до незалежности під проводом УКК.

По Богослуженні в год. 1-ій по пол. в Лапоне Клюбі відбулась дальша програма свята, на яку зложились привіти і два реферати.

Свято відкрив секретар Відділу УКК Я. Блищак, вітаючи численно зібраних членів і гостей. Звернув увагу на теперішнє тяжке положення України під чоботом Москви, що змагає до повної її русифікації, на напружене міжнародне положення між Заходом і Сходом, на визволення азійських і африканських народів з-під колоніялізму та змагання ще незвільнених до повної незалежности.

Праця Відділу 10 літ і на найближче майбутнє піде в напрямі визволення України. Цей обов'язок боротьби паде в першу чергу на американських українців, бо Америка є потугою, що рішати буде про впорядкування світу і світовий мир.

Реферат про 20-ліття УКК виголосив мец. І. Чабан. Подав історію УКК від 1940 по теперішній день. На перше місце висуває справу незалежности України, якій підпорядковує цю свою діяльність УКК в Америці.

Для української справи з'єднує провід УКК численних конґресменів і сенаторів, які беруть участь в нарадах УКК й в Конґресі і Сенаті виголошують промови в обороні самостійности України; українські священики обох віроісповідань переводять молитви за Україну в Конґресі і Сенаті в дні української державности 22 січня; губернатори і мейори в своїх стейтах і містах проголошують День Української Державности і українські прапори повівають з державних установ; для поширення правди про Україну УКК видає „Український Квартальник", місячник „Український Бюлетень", брошури, книжки, меморіяли до Конґресу, державного департаменту, Президента; заходом УКК Комісія Керстена присвячена народовбивству СССР видала книгу, в якій Україні присвятила найбільше місця.

За ініціятивою голови УКК Конґрес і Президент проголосили Тиждень Поневолених Націй.

В 1949 р. покликано до життя „Український Народний Фонд", який дав матеріяльну базу до ширшої діяльности УКК, політичної культурної і шкільної.

Перед кількома роками покликано до життя Шкільну Раду, яка вкрила школами українознавства всі більші міста, в яких живуть українці.

З нагоди 100-ліття смерти Т. Шевченка УКК виєднав дозвіл від Конґресу побудувати у Вашингтоні пам'ятник найбільшому генієві України — Тарасові Шевченкові.

Із двократним приїздом Хрущова до ЗДА УКК організував протихрущовські демонстрації та поширював протимосковські летючки і матеріяли, освідомлюючи американські маси про ката України.

Праця УКК на протязі 20 літ велика і жертвенна. Її мусимо скріпити своїми пожертвами на Український Народний Фонд.

Другим з черги референтом був д-р В. Оренчук, теп. голова Відділу УКК. Він подав короткий звіт про працю Відділу рік за роком на протязі 10 літ. Вона (праця) виявлялася в об'єднанні українців всіх її земель; в поширенні між нами національної свідомости шляхом державних свят та академій визначним українським культурним діячам та численними прилюдними рефератами в поширенні правди про Україну шляхом конференцій із представниками американської преси; фундацією українського Відділу при міській бібліотеці в Сан Франсіско; зорганізуванням курсів українознавства при українській католицькій церкві; частими виступами з українською піснею на радіо, як також демонстрованими виступами проти приїзду Хрущова до Америки.

Ювілейні привіти зложили: о. А. Микита від української католицької церкви, п. Москі, б. член леґіслятури, від республіканської партії, п-ні Н. Каменецька від Союзу Українок та Ю. Каменецький від Українського Національного Музею в Шикаґо.

По рефератах відбувся репрезентаційний обід, а потім забава для молоді.

Святкування пройшли із великим успіхом. **Ю. К.**

НАЙБІЛЬША ПЕРЕМІНА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

раментної, пристрасної і безжалісної системи життя нових часів. Сини гімназіяльних суплентів і судових авскультантів та сільських парохів не здавали собі ще, мабуть, справи з того, що старий, традиційний стиль життя покінчився. Вони, мабуть, ще не припускали, що нові часи несуть повалення фантастичних мрій про розвій техніки, про які писав старий мрійник-француз, Жюль Верн. Хто міг знати, що — (на його часи) неможливі сни — про подорож довкола світу за 80 днів заміняться у безвартісне дрантя, і що лише за півстоліття стануть дійсністю суперсонічні рейди джетових велетнів понад континентами і ракетні вистріли в міжпляногарні простори.

Спав ще десь у закамарках ляборатрій незволений атом; селянський син, що народився десь в Монастериськах чи Серафинцях, ще не знав, що його діти обслуговуватимуть десь на далеких континентах, у чужих країнах, ракетні мотори; що вони відбуватимуть військову службу на Гавайських островах, в Японії чи Гренляндії, що вони їздитимуть дивовижними машинами, що вони з нетерпеливою усмішкою слухатимуть розповідей про „старі, добрі часи".

І якраз на нас, на покоління цих учителів з провінційних містечок, селян з критих соломою присілків, синів і дочок „деканів з гір", дітей урядовців „Дністра" і „Карпатії", і судейських „авскультантів", — поклала доля обов'язок бачити своїми очима і перенести на своїх плечах цю найбільшу за такий короткий час переміну.

Живемо швидше, живемо інтенсивніше, потягаємо за ручки машин голосуючи у виборах, літаємо джетами живемо певно цікавіше, ніж наші батьки, що мріяли про „золотий комір". Але чи справді живемо щасливіше за них? За тих, що породилися на далекій, Рідній Землі і мали щастя у ній спочити?

● **Листопадові Роковини** відзначили б. Вояки-українці в Ню Йорку святочними сходинами, що відбулися заходами Військово-Історичного Інституту при НТШ та Нюйоркського Відділу ОбВУА в останню суботу, 12-го листопада ц. р. в приміщенні Літературно -Мистецького Клюбу. Сходини відкрив коротким словом голова Відділу ОбВУА д-р Іван Козак, який виголосив теж доповідь п. з. „Організація тилів УГА". Другим доповідачем був д-р В. Бемко на тему „Державний Секретаріят Військових Справ ЗОУНР". Приявних було 30 осіб, в тому президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький.

Століття народин Уляни Кравченко

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), якої культурно-освітня референтура знаходиться в ЗДА в місті Ню Йорку, вшановує 100-ліття з дня народин видатної письменниці Галицької землі Уляни Кравченко святочним вечором.

Не на рідній землі, а поза Україною приходиться нам відзначувати такі визначні річниці наших славних людей, як 100-ліття народин І. Франка, 250-ліття смерти гетьмана І. Мазепи чи 100-ліття смерти Т. Шевченка.

Цього року припадає на наше жіноцтво почесний обов'язок відсвяткувати 100-літню річницю народин Уляни Кравченко.

Ми впевнені, що в першу чергу всі жіночі організації, а далі загал нашого громадянства вшанують пам'ять нашої поетки своєю численною участю на святочнім вечері, що його культурно-освітня референтура СФУЖО улаштовує дня 20-го листопада 1960 р. о год. 6 веч. в залі Народного Дому в Ню Йорку. Програма свята складається головно з творів письменниці в слові і пісні. Композитор Микола Фоменко скомпонував дві пісні на слова поетки, що їх вперше виконає п. І. Орловська. Крім того в програмі свята беруть участь пп. д-р Софія Карпінська, артистки: І. Кононів і Валя Калин, п. М. Демидчук, що розкаже особистий спомин про письменницю, і молода піяністка Марта Шлемкевич. Одночасно відбудеться виставка її друкованих творів і статтей у журналах та часописах.

Ольга Соневицька

Короткі Вістки

● **У Конґо** все ще не погоджено не тільки різних суперницьких „вождів", але й окремі провінції, що становлять країну. Віце - президент тимчасового правління, покликаного до життя шефом армії полковником Мобуту, міністер фінансів Альберт Нделє, звернувся з закликом до бунтарського президента провінції Катанґи, щоб він нарешті зрозумів, що його провінція не може стати самостійною державою та почав співпрацювати з центральним правлінням. Але президент тієї провінції Мойсе Чомбе, хоч смертельний ворог Люмумби, проте не хоче співпрацювати й із іншими центральними конґолійськими властями.

● **У Лондоні**, на світовому конкурсі краси, в остаточному виборі „красунею світу" проголошено 21-річну модельку з Арґентини, сеньйоріту Норму Ґледіс Каппалі. Вона перемогла 38 суперниць. Друге місце зайняла 20-річна Гіля Голян з Ізраїлю. Обидві чорнявки.

● **Індійський прем'єр Неру**, відкриваючи державну фабрику важких електричних приладів і спорудів, яку збудовано завдяки англійському капіталові, використав нагоду для виголошення промови на внутрішньо-політичні теми, при чому гостро критикував своїх однопартійців з Конґресової партії. Неру заявив, що коли сварки всередині тієї партії будуть продовжуватись, то він передбачує її занепад та перебрання від неї політичного проводу в Індії якоюсь новою партією.

Увага! Увага!

БОСТОН і ОКОЛИЦЯ!

В неділю, 20-го листопада 1960 р.

в год. 2:00 по полудні

в залі

УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ

при Форест Гілл (Forest Hill) — JAMAICA PLAIN, Mass.

— відбудуться —

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

Відділів УНСоюзу

міста БОСТОНУ та ОКОЛИЦІ,

в яких повинні взяти участь Урядовці та Конвенційні Делегати, представники наступних Відділів УНСоюзу:

БОСТОН	238, 307, 374
САЛЕМ	224
МАНЧЕСТЕР, Н. Г.	178

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіти Окружної Управи;
2. Вибір нової Управи;
3. Пляни праці на будуче.

У Зборах візьмуть участь:

Йосип ЛИСОГІР, заст. гол. предсідника УНСоюзу; адв. Анна ЧОПИК, головна радна УНСоюзу; Микола ДАВИСКИБА, гол. радний УНСоюзу.

Після Зборів відбудеться ДОПОВІДЬ на тему:

„СУЧАСНА УКРАЇНА ОЧИМА АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ",

яку виголосить

ЙОСИП ЛИСОГІР, заст. гол. предсідника УНСоюзу, ілюструючи її висвітленням фільму з недавньої подорожі по Україні.

До участи в Зборах і Доповіді запрошене теж все Членство УНСоюзу, та місцеве Українське Громадянство.

ВІДДІЛ ОУА „САМОПОМІЧ" в НЮ ЙОРКУ

— влаштовує —

в четвер, 24-го листопада 1960 р.

у ВЛАСНІЙ ДОМІВЦІ — при Другій Евеню, ч. 98 в НЮ ЙОРКУ

ТОВАРИСЬКИЙ ВЕЧІР

(у дні „СВЯТА ПОДЯКИ")

на який запрошує

СВОЇХ ЧЛЕНІВ І УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

В ПРОГРАМІ:

СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ з виступом ПИСЬМЕННИКІВ: **Івана КЕРНИЦЬКОГО і Миколи ПОНЕДІЛКА.**

Після вечері — ТОВАРИСЬКІ РОЗВАГИ.

Зголошення приймає канцелярія Відділу найпізніше до суботи, 19-го листопада 1960 р.

ПОЧАТОК: год. 4:00 по пол. ВСТУП: від особи $3.00

До численної участи запрошує

УПРАВА

Увага! НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦІ! Увага!

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ,

Відділ І-ий в Ню Йорку

— запрошує на —

ЛЕМКІВСЬКІ ВЕЧЕРНИЦІ

в суботу, 19-го листопада 1960 р.

в залі

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

при 140-142 Друга Евеню — в Ню Йорку

До танців приґраватиме модерна оркестра з гавайською гітарою ВОЛ. ОСЕРЕДЧУКА.

ПОЧАТОК — 8:00 год. вечора.

Увага! КОННЕКТИКЕТ! Увага!

в неділю, 27-го листопада 1960 р.

в год. 1:30 по полудні

в залі

УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ

при 51-53 Whitmore Street — у HARTFORD, Conn.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

стейту КОННЕКТИКЕТ

До участи в Зборах запрошені представники та конвенційні делегати всіх Відділів УНСоюзу стейту Коннектикет, як також увесь Союзовий загал.

У Зборах візьмуть участь:

Йосип ЛИСОГІР — заст. гол. предс. УНСоюзу; Ярослав ГУК — головний радний УНСоюзу.

Цього ж дня — в год. 4:30 по полудні в залі ШКОЛИ — при 195 Putnam Street у HARTFORD, Conn.

відбудеться — ДОПОВІДЬ — на тему:

Сучасна Україна в очах американського українця

заступника головного предсідника УНСоюзу

п. Йосипа ЛИСОГОРА,

який відбув недавно поїздку на Україну. Реферат буде ілюстрований фільмами з подорожі.

На цю доповідь запрошуємо все Членство УНСоюзу та загал Українського Громадянства.

ЗА УПРАВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ:

Іван ТЕЛЮК — голова Василь ГІНА — секретар

Замість квітів на могилу

бл. п. інж. **ЯРОСЛАВА ГРИНЕВЕЦЬКОГО**

складають — $ 10.00

на хворих залишенців в Німеччині

МАРІЯ і СТЕПАН ЗУБАЛІ

ШКІЛЬНА РАДА УККА

ділиться сумною вісткою з усім Українським Громадянством у вільному світі, що 11-го листопада ц. р., на порозі 70-го року життя, відійшов у Вічність довголітній учитель, директор і інспектор українських шкіл та керівник другої Шкільної Округи УККА в Шикаґо

✝

бл. п. інсп. ВАСИЛЬ ДАНИЛИШИН

Покійний був довгі роки, починаючи з 1912 аж до 1944 року, учителем, директором й опісля інспектором українських шкіл у його рідній Жидачівщині, а на еміграції, у Німеччині, був одним із перших організаторів та інспекторів українських народних шкіл на Баварію. Від 1951 року перебував у Шикаґо, де виконував одночасно функції учителя і директора школи українознавства в Шикаґо та керівника другої Шкільної Округи УККА.

Похорон Покійного відбувся в понеділок, дня 14-го листопада 1960 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Увага! Увага!

РОВД АЙЛЕНД і МАССАЧУСЕТС!

В неділю, 20-го листопада 1960 р.

в церковній залі — при 74 Harris Avenue

у ВУНСАКЕТ, Р. Ай.

— відбудуться —

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

Відділів УНСоюзу

з ВУНСАКЕТ та ОКРУГИ,

в яких повинні взяти участь Урядовці й Члени та Конвенційні Делегати від таких Відділів УНСоюзу:

ВУНСАКЕТ	206 і 241	МЕНВИЛ	181
СЕНТРАЛ ФОЛС	93	ТАВНТОН	122
КРОМПТОН	246	БЛЕКСТОН	454
ПРОВІДЕНС	73 і 177		

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіти Окружної Управи;
2. Вибір нової Управи;
3. Плян праці на майбутнє.

ПОЧАТОК — год. 3:00 по полудні

У Зборах візьмуть участь:

д-р Ярослав ПАДОХ — гол. секретар УНСоюзу, Іван КОКОЛЬСЬКИЙ — гол. радний УНСоюзу.

До участи в Зборах запрошене також усе місцеве Українське Громадянство.

Українське Лікарське Товариство

ФІЛІЯ МЕТРОПОЛІЇ НЮ ЙОРК

повідомляє, що заповіджені

на СУБОТУ, 19-го ЛИСТОПАДА ц. р.

Звичайні

СХОДИНИ ЧЛЕНІВ

— відбудуться —

в суботу, 3-го грудня 1960 р.

В програмі ВІДЧИТ

д-ра Бориса Филипчака

на тему:

„РЕГІОНАЛЬНИЙ ІЛЕЇТ".

ПОЧАТОК СХОДИН — точно в год. 9:00 вечора в ДОМІВЦІ ТОВАРИСТВА — 2 Іст 79-та вулиця в НЮ ЙОРКУ.

Нові члени й нові директори Українського Інституту

Ню Йорк, в листопаді. Український Інститут Америки відбуває свої річні збори третьої середи в жовтні кожного року. Так постановляє статут Інституту, а дирекція притримується строго цієї постанови. В попередніх роках збори звичайно відбувалися в головній канцелярії, цього року голова вітав зібраних у великій залі.

На ці Річні Загальні Збори явилося понад 50 учасників. Між ними було 17 дійсних членів та члени Головної Управи, 18 представників 15 членських організацій, а решта гості.

Збори відкрив голова Інституту, пан Володимир Джус, який водночас є основником та меценатом Інституту, що своїми кожнорічними дотаціями дбає про утримування дому при П'ятій Евню та 79 вулиці.

За президіяльним столом засіли інші члени головної управи, між ними прихильник Українського Інституту та його чартеровий основник американський адвокат Данило Г. Кейн, професор нюйоркського університету, Д. Г. Кейн відчитав опісля протокол з минулорічних зборів та виконував функцію головного секретаря.

З первісних чотирьох членів (ще з 1953 року) виправдав свою неприявність Павло Чорнома, який довший час хворіє.

Головне справоздання подав голова. Про фінанси Інституту говорив Теодор Джус, скарбник Інституту. З його звіту приявні з зацікавленням вислухали інформації про те, що по стороні актив Український Інститут виказує поважну суму $330.000, а по стороні пасивів $110.000

Голова Комісії для членських справ, Платон Стасюк, звітував про працю своєї комісії, про її висліди, бо знову підросло число дійсних членів на все життя, як теж і членів організацій.

Володимир Бакад інформував про те, що українська преса ставиться прихильно до праці в Інституті, часом високо оцінює цей великий український здобуток на П'ятій Евню в середині Менгетену, згадав теж про американську пресу, з якої видвигнув зокрема Ню Йорк Таймс та Ню Йорк Ворлд Телеграм, що авторства Едварда Елліса надрукував велику статтю про Інститут, про історію дому та про завдання Інституту. Статтю зі знимкою дому надруковано на першій сторінці згаданого щоденника.

Адмін. директор Ю. Ревай інформував збори про ухвали Комісії для уділювання студійних позик на шкільний рік 1960/61 та про те, що в останньому звітовому році два ліжка Інституту в Презбітеріянському шпиталю були зайняті п'ятьома українськими пацієнтами, що були прийняті для безплатного лікування.

Приявні на зборах прийняли та оплесками затвердили всі звіти. Зокрема радісно вітали нових дійсних членів, коли секретар відчитував ім'я кожного нового члена.

Між п'ятьма новими членами є чотири, що репрезентують українське покоління, народжене в Америці, а один новоприбулий. Число дійсних членів Українського Інституту підросло на 21. Якщо взяти під увагу, що вкладку дійсного члена поставлено досить високо, бо в сумі $1.000, без уваги на те, що всякі вплати до Українського Інституту можна відтягнути з податку, то приєднання п'ятьох нових членів треба вважати на наші „українські відносини" поважним успіхом і великим прибутком.

Вкладку члена „на все життя" можна сплачувати ратами по $200 впродовж п'ятьох років.

Нові члени, що перший раз брали участь у зборах: д-р Володимир Барон, дентист, має ординацію в Ню Йорку, Василь Чупа, асекураційний репрезентант, має канцелярію в Ню Йорку, д-р Володимир Комаринський, голова Відділу УККА в Нюарку, Антоній Шумейко, власник асекураційної та подорожної канцелярії в Нюарку, д-р Володимер Уруський, лікар з власною ординацією в Ню Йорку.

Опісля доповнено головну управу трьома новими директорами, так, як це було рішено ще минулого року, коли число директорів відвищено з шістьох на дев'ять. Нових директорів обрано: на внесок Екзекутивного Комітету — Михайло Пізнак, адвокат, Іван Фліс — адвокат, та д-р Василь Вереш.

Після закінчення зборів учасники залишилися на товариській гутірці.

Ю. Мирчак

ЗДА і Об'єднані Нації не однозгідні в справах Конґа

Обєднані Нації. — Проголошення гострої відповіді державного департаменту на перше звідомлення з Конґа індійського дипломата Расшвара Даляля, представника Даґа Гаммершилда, голосування ЗДА проти відкладення дебат над ситуацією в Конґо в Генеральній Асамблеї та рішуче підтримування Америкою конґолійського президента Касавуби, як управленого репрезентанта Конґа, на мандатній комісії ОН, все воно — стверджують коментатори — вказує на конфлікт між Генеральним секретаріятом ОН і державним департаментом у справі тактики, що її треба застосувати в Конґо. Цей конфлікт не є глибокий, бо засадничо ЗДА стоять на становищі, що тільки Об'єднані Нації всилі внести в Конґо заспокоєння. Проте державний департамент, спираючись на інформаціях від свого амбасадора, твердить, що нічого настоювати на чимшвидше скликання конґолійського парляменту, бо воно в теперішньому часі не реальне та може довести тільки до розпалення нової борні суперницьких племен і вожаків. Американські керівні чинники — твердять газети — оспорюють такі кроки місії ОН в Конґо, які у практиці скріплюють позицію Патріса Люмумби, і твердять, що поворот Люмумби до влади збільшив би хаос та відкрив наново двері для комуністичної підривної роботи. Тим часом секретаріят ОН, Расшвар Даяль і деякі африканські країни під проводом Ґвінеї і Ґани хочуть конче довести до згоди між Касавубою і Люмумбою, яка вможливила б Люмумбі вернутись на пост прем'єра.

Хрущов вважає найголовнішою справою підписання мирного договору з Німеччиною

Лондон. — В листі, адресованому до міжнародного студентського конґресу, що відбувається тепер в Берліні, совєтський прем'єр Хрущов присвятив головну увагу справі миру з Німеччиною, заявляючи, що підписання мирного договору з Східньою Німеччиною є основним для розв'язки европейських проблем. Справа підписання цього договору — на думку Хрущова може бути розв'язана з допомогою переговорів і Совєти, разом з іншими державами є готові до негайного вирішення цієї справи. Всю вину за ненормальний „мовляв" стан, спричинюваний відсутністю мирного договору з Німеччиною і то по 15 роках від закінчення війни, Хрущов скинув на західні держави і на західньонімецьких „реваншистів", які, на його думку, докладають всіх зусиль, щоб створити перешкоди для об'єднання Німеччини і співпраці двох німецьких держав. Водночас із цим Хрущов ствердив, що провідники світу не доцінюють загрози для миру, що нею є відроджений німецький мілітаризм. Відповідаючи на цю заяву Хрущова, західньонімецький канцлер Аденауер ствердив, що він готовий кожного часу конферувати з Хрущовим про можливість підписання такого договору і розв'язки німецької проблеми, але для тієї мети Хрущов мусів би приїхати до Берліну, тим більше, що Аденауер уже відвідував Москву, і черга за Хрущовим для відвідання Західньої Німеччини.

Д-р Вилсон домагається продовжувати пробні атомові експльозії

Филаделфія, Па. — Член Комісії Атомової Енерґії д-р Роберт Е. Вилсон, який є одночасно і членом Американського Філософічного Товариства, промовляючи на загальних зборах цього Т-ва, заснованого в 1743-му році Бенджаміном Франкліном, домагався, щоб відновити якнайшвидше підземні знову атомові пробні вибухи. Д-р Вилсон гадає, що СССР може обманювати ЗДА, які від 1958-го року не переводять атомових пробних експльозій. На думку д-ра Вилсона „росіяни хочуть балакати в Женеві", а тим часом випробовують нову атомову зброю, якою зможуть здобути перед в ділянці атомового озброєння. Недавно були сліди великих атомових вибухів, але ніхто не знає, що це було. Взимі минулого року СССР хвалився, що має нову зброю, яка дає йому перевагу над вільним світом. Д-р Вилсон говорив про кілька родів атомової зброї, яку могли випробовувати в СССР, а в ЗДА припинили пробні вибухи атомової зброї від 1958-го року.

Василь Авраменко вернувся з подорожі по Европі до Ню Йорку

Ню Йорк. — Минулого тижня, після однорічного перебування в різних европейських країнах, вернувся до Ню Йорку відомий на американському терені балетмайстер і вчитель українського танку Василь Авраменко. В подорож до Европи виїхав він ще 11 листопада м. р., і зупинився найперше в Англії, влаштовуючи там у Лондоні та по інших українських осередках покази своїх фільмів і підготовляючи великий мистецький фестиваль, що й відбувся 5 червня ц. р. Під час свого 7-місячного перебування в Англії Василь Авраменко об'їхав майже всі українські осередки, влаштовуючи там свої виступи. З Англії Авраменко переїхав до Голляндії, де відвідав Український Візантійський Хор в Утрехті і відбув зустріч з його диригентом проф. М. Антоновичом. Від червня до половини жовтня ц. р. Василь Авраменко перебував у Мюнхені та в інших містах Західньої Німеччини, беручи участь в Евхаристійному Конґресі і відвідуючи представників українських церков, установ і товариств. Відбув він теж поїздку по різних українських осередках, висвітлюючи там фільми власної продукції. У поворотній дорозі вступив ще до Англії і звідти вернувся кораблем Квін Мері до ЗДА. Найближчим часом Василь Авраменко, влаштує прилюдні виступи з доповіддю про свої враження з подорожі по Европі, ілюструючи їх фотосвітлинами з імпрез, що в них він брав участь, або що їх оглядав у Англії і в Західній Німеччині. Василь Авраменко плянує відбути ще другу подорож до Европи для викінчення започаткованої там роботи і згодом до Австралії.

З діяльности Денверської Групи УВАН

В липні відвідав Денвер д-р Тиміш Олесіюк-Олесевич з Тексасу, член - кореспондент УВАН. В зв'язку з тим 16-го липня, на черговому засіданні Групи, відбулися його дві доповіді, в тому числі про „Українську Вернигоровську Леґенду". Обговорення доповіді спричинилось до дальшого поглиблення студій доповідача над цим питанням.

В серпні відвідав секретаріят Групи редактор Іван Світ з Ню Йорку, член - співробітник УВАН. Ознайомившись з діяльністю Групи та її членів, він поділився також відомостями про свою біжучу наукову працю. Ред. Ів. Світ викінчує перший том тритомової розвідки про „Українців в Азії" (другий том уже готовий для друку). Одночасно опрацьовує скорочений одномник на цю ж тему в англійській мові. Разом з проф. Ол. Оглоблиним приготовляють доповідь про „Гетьмана Дам'яна Многогрішного". Пише більшу статтю про о. Агапія Гончаренка для „Українського Православного Календаря" на 1961 рік. При тому використав також матеріяли доповідані про це в Денв. Групі УВАН.

В тому ж місяці відвідала Денвер пані Неоніла Кордиш-Головко з Міннесоти, член-кореспондент УВАН. Дізнавшись на місці докладно про діяльність Групи, зокрема в ділянці мистецтвознавства, оглянула місцеві українські мистецькі збірки й заповіла свій поновний приїзд до Колорадо впродовж 1960/61 акад. року. Пані Н. Кордиш має намір обстежити передісторичні індіянські поселення, що заховалися в колорадському національному парку „Меса Верде". При цій нагоді виголосить доповідь на черговому засіданні Денв. Групи УВАН на археологічну тему.

В другій половині серпня навідалась до Денверу д-р Софія Парфанович, з Мишиґену, колишній професор Львівського університету, відома лікарка і письменниця. Запізнавшись з діяльністю Групи, пані С. Парфанович взаємно поінформувала про свою сучасну літературну працю й пляни на ближче майбутнє. Тепер друкується її нова книжка у видавництві М. Денисюка в Шикаґо. Відпочиваючи в дооколишніх горах, письменниця набралась надхнення для свого чергового твору в ділянці красного письменства.

Д-р Богдан Винар, з Денверу, член НТШ і діяльний учасник Денв. Групи УВАН, відбув у вересні місячну летунську подорож до Туреччини, Греції, Італії й Франції. Вислідом цього 22 жовтня, на черговому засіданні Групи, відбулася його доповідь на тему: „Враження з подорожі по Европі".

В Туреччині, із-за обмеженого часу, пощастило доповідачеві побувати тільки в Царгороді та на островах Мармурового моря. Відвідини були вельми успішні завдяки приятельській допомозі сотника Забелли, який мешкає в Царгороді від довшого часу.

В Греції д-р Б. Винар був в Атенах і околиці. Місто швидко розростається й робить враження „малого Ню Йорку". Тут оглядини доповідач намагався робити переважно самотужки, поза юрбами туристів. Кількість їх, починаючи від Туреччини, Греції, Італії до Франції так зростає, що утруднює поважні оглядини.

В Італії доповідач був в Римі, під час Олімпіяди. Поза тим відвідав Фльоренцію з її цінними музеями й ґалеріями.

Закінчив свою подорож у Парижі та його околицях.

Д-р Винар звернув увагу слухачів, попри загальні влучні туристичні враження, які годі знайти в пресі, на специяльну науково - організаційну сторону справи. Реферував стисло про численні ним відвідувані музеї в згаданих містах, колишні поганські, нині мусульманські або християнські святині, мистецькі й історичні залишки-руїни з античних і середньовічних часів.

Передусім оглядав об'єкти, зв'язані з українською історією. Напр., в Царгороді — браму, на якій було прибито щит українського князя Олега, гріб султанши Роксоляни, що була українського походження, мури прибережної босфорської твердині, від якої в давні часи простягалися ланцюги через затоку проти козацьких набігів, збірки рукописів в місцевих архівах і бібліотеках, що є непочатим краєм для дослідників української історії тощо.

У Франції д-р Б. Винар відвідав Науковий Осередок НТШ в Сарселі, під Парижем. Був на могилі Головного Отамана Симона Петлюри в Парижі.

Скрізь цікавився існуючими можливостями для української науково-історичної і мистецтвознавчої дослідчої праці, життям і подіями серед місцевого українського громадянства, нав'язував контакти з видатними українськими діячами та існуючими там українськими громадськими й іншими організаціями. Зокрема ствердив незручне й безвиглядне положення української еміґрації у Франції, в якому вона опинилась після відвідин Хрущова й корсиканського вигнання. Слід передбачати, на думку доповідача, еміґрацію осіб і українських установ, в найближчих літах, з Франції до інших країн, передусім до ЗДА і Канади.

Доповідь д-ра Винара була супроводжена висвітленням численних кольорових діапозитивів, зроблених ним під час подорожі.

Л. Б.

Посмертні згадки

Анастасія НАГРЕБНА, довголітня членка Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 213 УНСоюзу в Байоні, Н. Дж., померла дня 1-го листопада 1960 р., по довгій і тяжкій недузі. Покійна народилася 1887 р., в с. Долиняни, пов. Рогатин, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1925 р. Полишила у смутку сина Луця та 4 замужні доньки: Анну, Тесі, Марію, Марунію, 4 зятів, 2 сестри, брата в рідному селі, 11 внуків та 5 правнуків. Похорон відбувся 4-го листопада 1960 р., з пох. заведення, при участі Родини, Знайомих та Членів Б-ва, до кат. церкви Преч. Діви Марії, а опісля на цвинтар Голі Крос Семетери в Н. Арлінґтоні, Н. Дж. — В. Їй П.!
А. Басараб, секр.

Іван ЛЕПЦАН, член Відд. 341 УНСоюзу в Виндсор, Онт., Канада, згинув трагічною смертю в дні 25-го жовтня 1960 р., під час великої газової експльозії в крамниці Метрополітен Стар, на 53- му році життя. До УНСоюзу Покійний належав від 1943 р. Походив із села Торске, пов. Заліщики. Полишив у смутку рідного брата і кузина. Похорон відбувся в суботу, 29-го жовтня 1960 р., з пох. заведення до церкви, при великій участі людей та Членів УНСоюзу. Покійний у своєму завіщанні призначив деяку суму грошей на українські цілі. Похований на цвинтарі у Виндзор. — Вічна Йому Пам'ять!
І. Хрін, секр.

Софія БАНДИРСЬКА, членка 352 Відд. УНСоюзу ім. Арх. Михаїла в Честері, Па., упокоїлася у Бозі, по короткій та тяжкій недузі, дня 17-го жовтня 1960 р., залишаючи у смутку дітей і внуків. Похорон відбувся у четвер, 20-го жовтня 1960 р., з пох. заведення на цвинтар Immaculate Heart Cemetery в Linwood, Pa., при участі Родини та Громадянства — В. Їй П.!
Я. Щербак, секр.

ТАРЗАН, ч. 4554. Слідами приятеля.

THE APE-MAN HASTILY FOLLOWED THE SPOOR OF HIS MISSING FRIEND--
HE WAS FILLED WITH CONCERN, FOR WEERA'S MAGIC HAD ROUSED BIGGIM WITHOUT HIS KNOWLEDGE
AND NOW MORE TANGIBLE DANGER THREATENED TARZAN--HIDDEN BEHIND A BOULDER WAS A SAVAGE PYGMY WARRIOR, MOUNTED ON AN OSTRICH!
JOHN CELARDO 3-13 4554

Мавполюд поспішно йшов слідами приятеля, що зник...

Він дуже турбувався, бо магічна сила Віри збудила Біґґіма без його відома.

І тепер справдішня небезпека загрожувала Тарзанові... Схований за валуном сидів на струсі дикий пігмейський вояк!